

26.07.2023 r.

NFZ-BP.5202.81.2023

2023.234042.KUB

V.G. sp. z o.o.

Decyzja nr 53/2023/BP

Prezesa

Narodowego Funduszu Zdrowia

Na podstawie 109a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2561, z późn. zm.) (zwanej dalej: „ustawą o świadczeniach opieki zdrowotnej”), w zw. z art. 34 ust. 5 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2023 r. poz. 221, z późn. zm.) (zwanej dalej: „Prawem przedsiębiorców”), po rozpatrzeniu wniosku V. G. sp. z o.o. z siedzibą w o wydanie interpretacji indywidualnej, w zakresie podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu,

uznają za nieprawidłowe stanowisko Wnioskodawcy, zgodnie z którym wynagrodzenie otrzymywane przez dzierżawcę udziałów z tytułu powtarzających się świadczeń niepieniężnych przyznane na podstawie umowy dzierżawy w związku z umową spółki i uchwałą wspólników, nie stanowi obowiązkowego tytułu do odprowadzenia składek na ubezpieczenie zdrowotne – ponad składki przewidziane dla wspólników spółek z ograniczoną odpowiedzialnością związane z samym ich statutem.

Uzasadnienie

Wnioskiem o wydanie interpretacji indywidualnej z dnia 25 czerwca 2023 r., który wpłynął do Organu w dniu 4 lipca 2023 r., V. G. sp. z o.o. z siedzibą w (KRS:) (zwana dalej: „Przedsiębiorcą” lub „Spółką”) zwróciła się do Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia o interpretację indywidualną w zakresie przepisów dotyczących podlegania

obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego przez dzierżawcę udziałów obciążonych powtarzającymi się świadczeniami niepieniężnymi.

W opisie stanu faktycznego Przedsiębiorca wskazał, że jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością. Jeden ze wspólników Spółki posiada 99% udziałów w Spółce. Wspólnicy Spółki zamierzają dodać do treści umowy Spółki postanowienie, zgodnie z którym posiadane przez spółka udziały obciążone zostaną zgodnie z art. 176 KSH¹ zobowiązaniem do świadczenia na rzecz Spółki powtarzających się następujących świadczeń niepieniężnych:

- 1) zbieranie i analizowanie danych dotyczących zadowolenia klientów,
- 2) rozpatrywanie składanych przez klientów reklamacji w związku z świadczonymi usługami,
- 3) pośrednictwo w pozyskiwaniu klientów,
- 4) przygotowywanie analiz finansowych,
- 5) kontrola jakości świadczonych usług.

Przedsiębiorca wskazał, że powyższe czynności będą wykonywane w sposób powtarzalny, nie będą miały one jednak charakteru ciągłego, gdyż będą uzależnione od potrzeb Spółki na te usługi w miesiącu jak i będą mocno zależeć od działania klienta. Ponadto pomiędzy Spółka a wspólnikiem nie są zawieranie dodatkowe umowy (o pracę, umowy agencyjne lub umowy zlecenia albo inne umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z KC² stosuje się przepisy dotyczące zlecenia). Z wniosku Przedsiębiorcy wynika również, że wspólnik planuje w przyszłości wydzierżawić udziały obciążone powtarzającymi się świadczeniami niepieniężnymi na mocy umowy dzierżawy. Dzierżawca przejmując prawa i obowiązki wynikające z udziałów będzie wykonywać na rzecz Spółki powtarzające się świadczenia niepieniężne opierając się na postanowieniach wynikających z umowy Spółki oraz uchwały wspólników. Co więcej dzierżawcę udziałów ma łączyć ze Spółką stosunek pracy bądź stosunek zlecenia.

W świetle tak opisanego zdarzenia przyszłego, Spółka postawiła następujące pytanie: *„Czy od wynagrodzenia wypłacanego dzierżawcy udziałów obciążanych świadczeniami powtarzalnymi, z tytułu wykonywanych przez niego świadczeń powtarzalnych na podstawie*

¹ Ustawa z dnia 15 września 2000 r. - Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1467, z późn. zm.), zwana dalej: „KSH”.

² Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. z 2022 r. poz. 1360, z późn. zm.), zwana dalej: „KC”.

art. 176 KSH, Spółka jako płatnik będzie miała obowiązek odprowadzać składki na ubezpieczenie zdrowotne?”.

W ocenie Przedsiębiorcy, zgodnie z art. 66 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej, wynagrodzenie otrzymywane przez dzierżawcę udziałów z tytułu powtarzających się świadczeń niepieniężnych, przyznane na podstawie umowy dzierżawy w związku z umową Spółki i uchwałą wspólników, nie stanowi obowiązkowego tytułu do odprowadzania składek na ubezpieczenie zdrowotne ponad składki przewidziane dla wspólników spółek z ograniczoną odpowiedzialnością związane z samym ich statusem. Spółka podnosi, że ustawodawca w art. 66 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej wskazał krąg osób objętych obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym, a wyliczenie to jest wyczerpujące i ma charakter zamknięty. Zgodnie ze stanowiskiem Przedsiębiorcy oznacza to, że tytuł prawny do otrzymania wynagrodzenia, który w art. 176 KSH nie został wymieniony, nie stanowi samodzielnej podstawy do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego.

W ocenie Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia stanowisko Przedsiębiorcy jest nieprawidłowe.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że ustawodawca dokonał podziału spółek prawa handlowego na spółki osobowe i kapitałowe. Podział ten determinuje zakres zobowiązań ustawowych spółki i wspólników, a w szczególności okoliczność, czy wspólnik zobowiązany jest wykonywać działalność gospodarczą. W przypadku spółek osobowych, w tym w szczególności w przypadku spółki partnerskiej rola wspólnika wiąże się z licznymi zobowiązaniami związanymi z prowadzeniem spraw spółki, jej reprezentowaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej *sensu stricto*. Zakres zobowiązań wspólnika implikuje okoliczność prawną, że wspólnicy spółek osobowych podlegają ubezpieczeniom społecznym i zdrowotnym na zasadach opisanych odpowiednio w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1009, z późn. zm.) i ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej.

W związku z ograniczoną rolą wspólnika spółki kapitałowej, jego sytuacja prawna kształtuje się odmiennie na gruncie relacji ze spółką, jak i w kontekście zobowiązań publicznoprawnych.

Przepis art. 2 KSH stanowi, że w sprawach określonych w art. 1 § 1 nieuregulowanych w ustawie stosuje się przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny. Jeżeli wymaga tego właściwość (natura) stosunku prawnego spółki handlowej, przepisy Kodeksu cywilnego stosuje się odpowiednio.

Na zasadzie art. 3 KSH, przez umowę spółki handlowej wspólnicy albo akcjonariusze zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu przez wniesienie wkładów oraz, jeżeli umowa albo statut spółki tak stanowi, przez współdziałanie w inny określony sposób. W świetle art. 151 § 3 KSH, wspólnicy są zobowiązani jedynie do świadczeń określonych w umowie spółki.

Na podstawie art. 159 KSH, jeżeli wspólnikowi mają być przyznane szczególne korzyści lub jeżeli na wspólników mają być nałożone, oprócz wniesienia wkładów na pokrycie udziałów, inne obowiązki wobec spółki, należy to pod rygorem bezskuteczności wobec spółki dokładnie określić w umowie spółki.

Przepis art. 176 § 1 KSH stanowi natomiast, że jeżeli wspólnik ma być zobowiązany do powtarzających się świadczeń niepieniężnych, w umowie spółki należy oznaczyć rodzaj i zakres takich świadczeń. Wedle § 2 cytowanego artykułu, wynagrodzenie wspólnika za takie świadczenia na rzecz spółki jest wypłacane przez spółkę także w przypadku, gdy sprawozdanie finansowe nie wykazuje zysku. Wynagrodzenie to nie może przewyższać cen lub stawek przyjętych w obrocie. W § 3 przepisu wskazuje się, iż w przypadku określonym w § 1 zbycie udziału, jego części lub ułamkowej części udziału, bądź obciążenie udziału, może nastąpić jedynie za zgodą spółki, o której mowa w art. 182, chyba że umowa spółki stanowi inaczej.

Zgodnie ze stanowiskiem doktryny i orzecznictwa, przepis art. 176 KSH obok obligatoryjnego obowiązku wspólników do wniesienia wkładów na pokrycie objętych udziałów, stanowi jeden z fakultatywnych obowiązków wspólników, znajdujących swoje źródło w umowie spółki, a zarazem odstępstwo od ustawowego ograniczenia świadczeń wspólników na rzecz spółki (art. 151 § 3 i art. 3 KSH).

Umowa spółki kreuje stosunek cywilnoprawny i jest umową cywilnoprawną, zawierającą cechy szczególne, właściwe dla regulacji prawa handlowego, tj. tworzy stosunek obligacyjny o charakterze konsensualnym, odpłatnym, przysparzającym oraz kauzalnym. W doktrynie podkreśla się konieczność rozróżnienia zobowiązania wspólnika do powtarzających się świadczeń niepieniężnych od innych fakultatywnych postanowień umowy spółki oraz ewentualnych cywilnoprawnych stosunków zobowiązaniowych pomiędzy spółką a wspólnikiem.

W następstwie zastrzeżenia obowiązku spełniania powtarzających się świadczeń niepieniężnych między spółką a wspólnikiem powstaje stosunek o charakterze obligacyjno-korporacyjnym. Jest on regulowany zarówno przepisami KSH, jak i KC o odpowiedniej umowie (m.in. dostawa, kontraktacja) oraz o wykonywaniu i skutkach niewykonania zobowiązań

z umów wzajemnych (por. R. Pabis, w: Bieniak i in., Komentarz KSH, 2015, 578; T. Siemiątkowski, R. Potrzezsz, w: Siemiątkowski, Potrzezsz, Komentarz KSH, t. 2, 2011, s. 113–114; K. Bilewska, J. Jastrzębski, Kary, s. 4; w odniesieniu do spółki akcyjnej S. Sołtysiński, M. Mataczyński, w: Sołtysiński i in., Komentarz KSH, t. 3, 2013, s. 457–458; J. Frąckowiak, w: Pyziół, Komentarz KSH, 2008, s. 716) (A. Opalski (red.), Kodeks spółek handlowych. Tom II A. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 151–226, Warszawa 2018).

Stosunek prawny zawarty pomiędzy wspólnikiem a spółką w oparciu o art. 176 § 1 KSH ma charakter umowny, ponieważ spoczywa na wspólniku tylko wówczas, gdy jest wyraźnie przewidziany w umowie spółki (art. 176 § 1 KSH), i może zostać nałożony na jednego, niektórych lub wszystkich wspólników (K. Kopaczyńska-Pieczniak (w:) Kodeks spółek handlowych. Tom II. Komentarz, red. A. Kidyba). W myśl art. 3 KSH obowiązek powtarzających się świadczeń niepieniężnych stanowi dodatkowy – poza wniesieniem wkładu – przejaw współdziałania wspólnika w ramach wynikającego z umowy spółki zobowiązania do dążenia do osiągnięcia wspólnego celu, występujący w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością o ile umowa tak stanowi (W. Pyziół (w:) Kodeks spółek handlowych, red. W. Pyziół, 2008, s. 360).

Specyfika tego stosunku prawnego wyraża się w tym, że w jego konstrukcji przeważa element obligacyjny, a zastrzeżenie go skutkuje powstaniem pomiędzy wspólnikiem a spółką w podobnej relacji jak w przypadku zawarcia odrębnej umowy zobowiązaniowej (np. dostawy czy kontraktacji). Z tego względu uzasadnione jest odpowiednie stosowanie do obowiązku powtarzających się świadczeń niepieniężnych w zakresie nieuregulowanym odmiennie przepisów o zobowiązaniach, a w szczególności o ich wykonaniu oraz niewykonaniu (tak T. Dziurzyński (w:) T. Dziurzyński, Z. Fenichel, M. Honzatko, Kodeks handlowy, s. 299), oczywiście przy uwzględnieniu natury stosunku prawnego spółki (art. 2 KSH). W przypadku obowiązków dotyczących świadczeń, które mogą być przedmiotem określonej umowy nazwanej, do wykonania tego obowiązku powinny znaleźć zastosowanie w drodze analogii przepisy kodeksu cywilnego z zakresu części szczególnej zobowiązań dotyczące danej umowy nazwanej (tak również T. Siemiątkowski, R. Potrzezsz (w:) Kodeks..., t. 2, red. T. Siemiątkowski, R. Potrzezsz, 2011, s. 114).

Do elementów przedmiotowo-istotnych zobowiązania ustanowionego na podstawie art. 176 KSH należą: obligacyjno-udziałowy charakter zobowiązania, ustanowiony w umowie spółki, oznaczony rodzaj i zakres świadczeń, odpłatność (oznaczenie wynagrodzenia), związek z udziałami ograniczonymi w zakresie swobody dysponowania nimi przez wspólnika.

W odróżnieniu od innego rodzaju fakultatywnych zobowiązań umownych oraz cywilnoprawnych, obowiązek powtarzających się świadczeń niepieniężnych powinien pozostawać w ścisłym związku z zamierzeniami i celem, dla którego wspólnicy utworzyli spółkę. Wprowadzenie obowiązku powtarzających się świadczeń niepieniężnych stanowi wyraz pewnej kooperacji pomiędzy spółką a wspólnikiem, której źródłem jest wyłącznie stosunek prawny spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Z tej przyczyny omawiane zobowiązanie składa się na treść stosunku uczestnictwa w spółce, pozostając przy tym w swojej naturze obowiązkiem obligacyjnym.

W celu skutecznego ustanowienia instytucji opisanej w art. 176 § 1 KSH strony umowy spółki powinny oznaczyć co najmniej rodzaj i zakres świadczeń.

Pod pojęciem rodzaju należy przy tym rozumieć przedmiot świadczenia. Ustawodawca nie ustanawia ograniczeń co do rodzaju świadczeń będących przedmiotem zobowiązania, wobec czego przyjęć należy, że przedmiotem zobowiązania wspólnika może być każdy typ świadczenia (*dare* – danie czegoś, *facere* – czynienie czegoś, *non facere* – nie czynienie czegoś, *pati* – znoszenie czegoś).

Ponieważ przepis nie konkretyzuje rodzaju świadczenia, zapewnia nieograniczoną swobodę w ustaleniu przedmiotu zobowiązania. Z tego powodu, pod rygorem bezskuteczności, wymagane jest wyczerpujące opisanie przedmiotu świadczenia niepieniężnego w treści umowy. Z art. 176 § 1 w zw. z art. 159 oraz art. 151 § 3 KSH wynika, że nie jest dopuszczalna konkretyzacja zakresu czy rodzaju świadczeń wspólnika w inny sposób niż w umowie spółki, w szczególności w uchwale wspólników lub zarządu (odmiennie A. Szajkowski, M. Tarska (w:) S. Sołtysiński i in., Kodeks spółek handlowych, t. 2, 2014, s. 268).

Drugim obligatoryjnym elementem zobowiązania wspólnika pozostaje jego zakres, przez co rozumie się rozmiar i okres świadczenia (w znaczeniu częstotliwość). Zgodnie z literalnym brzmieniem normy ustanowionej w art. 176 KSH świadczenie powinno mieć charakter powtarzalny, a zatem periodyczny. Tego kryterium nie spełniają zobowiązania jednorazowe, ciągłe ani stałe (tak np.: Z. Jara (red.), Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Wyd. 3, Warszawa 2020).

W odróżnieniu od relacji cywilnoprawnej, niewywodzącej się ze stosunków korporacyjnych, do tego rodzaju stosunków obligacyjnych stosuje się reżim Kodeksu spółek handlowych z uwzględnieniem przepisów Kodeksu cywilnego, w zakresie nieuregulowanym. Do wykonania umowy pomiędzy spółką a wspólnikiem okazuje się nieodzowne stosowanie całej

części ogólnej księgi trzeciej kodeksu cywilnego oraz – w zależności od treści świadczenia głównego – przepisów o konkretnym typie umowy z części szczególnej tej księgi. Przepisy Kodeksu spółek handlowych nie regulują zagadnień związanych z powstaniem, wykonaniem, niewykonaniem, czy nienależytym wykonaniem zobowiązania, zmuszając strony stosunku obligacyjnego do skorzystania z art. 2 KSH.

W przedstawionym zdarzeniu przyszłym wspólnik, a w dalszym czasie także i dzierżawca udziałów, zobowiązany zostanie do wykonywania powtarzających się czynności faktycznych o charakterze zobowiązania starannego działania, polegających na:

- 1) zbieraniu i analizowaniu danych dotyczących zadowolenia klientów,
- 2) rozpatrywaniu składanych przez klientów reklamacji w związku z świadczonymi usługami,
- 3) pośredniczeniu w pozyskiwaniu klientów,
- 4) przygotowywaniu analiz finansowych,
- 5) kontroli jakości świadczonych usług.

Z informacji zawartych we wniosku wynika ponadto, że wspólnik będzie wykonywał te czynności w zależności od potrzeb Spółki i będą mocno zależeć od działania klienta.

W ocenie organu tak przedstawiony stosunek prawny pozostaje sprzeczny z właściwościami (naturą) stosunku, o którym mowa w art. 176 § 1 KSH, ustawą – KSH i zasadami współżycia społecznego.

Przepis art. 176 § 1 KSH nie stanowi odrębnej umowy nazwanej, jak również nie konstytuuje samodzielnej i kompletnej regulacji stosunku prawnego pomiędzy spółką a wspólnikiem, ale zaledwie umocowanie do nałożenia na wspólnika zobowiązań innego rodzaju, niż kodeksowe *essentialia negotii* umowy spółki. Do takiej innego rodzaju czynności prawnej na zasadzie art. 2 KSH zastosowanie mają zatem właściwe przepisy prawa cywilnego materialnego.

Wyłącznym celem przepisu art. 176 KSH jest stworzenia stałych powiązań gospodarczych pomiędzy spółką a wspólnikami, z jednej strony dla zapewnienia pozyskiwania na korzystnych warunkach przez spółkę niezbędnych dla funkcjonowania spółki surowców lub towarów, z drugiej strony zapewnienie wspólnikom względnie stałego popytu na własne wyroby bądź usługi (por. A. Herbet, w: Sołtysiński, System pr. pryw., t. 17A, 2015, s. 479, Nb 166). Domyślnym typem umowy zawartej na podstawie art. 176 KSH jest zatem umowa dostawy.

Przepis ten nie tworzy podstawy do obciążenia wspólników zobowiązaniem do świadczenia wszystkich czynności faktycznych wykonywanych w trybie ciągłym, jakie w istocie

składają się na prowadzenie działalności gospodarczej. W świetle art. 151 § 3 KSH wspólnicy są zobowiązani jedynie do świadczeń określonych w umowie spółki. Na zasadzie wyjątku dopuszczalne jest zobowiązanie wspólników do z góry oznaczonych świadczeń powtarzających się w oznaczonym wymiarze (frekwencji) i zakresie (przedmiocie). Art. 176 KSH nie jest natomiast sposobem na zastąpienie personelu utrzymującego ruch przedsiębiorstwa wspólnikami, poprzez nałożenie na nich zobowiązania do świadczenia usług.

Prowadzeniu wspólnego przedsiębiorstwa w oparciu o osobistą pracę wspólników/członków/dzierżawców udziałów służą zupełnie inne formy prawne, jak jednoosobowa działalność gospodarcza, spółka cywilna, spółki osobowe, w tym w szczególności spółka partnerska, lub spółdzielnie pracy.

Natomiast w spółkach kapitałowych rola wspólników winna sprowadzać się do relacji korporacyjnych a nie obligacyjnych. Dlatego przepis art. 176 KSH jest odstępstwem od ustawowego ograniczenia świadczeń wspólników na rzecz spółki, to jest obowiązku wniesienia wkładów na pokrycie objętych udziałów, w następstwie czego powinien być wykładany zawężająco.

W normalnych warunkach czynności wymienione w umowie spółki (ciągłe usługi o charakterze czynności starannego działania) wykonywałby personel przedsiębiorcy, zatrudniony na podstawie umowy cywilnoprawnej lub stosunku pracy, ewentualnie wspólnicy spółki osobowej lub członkowie spółdzielni. W każdym z wymienionych przypadków, okoliczność podlegania obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu kształtowałaby się odmiennie, niż w przypadku wspólników spółek kapitałowych, których ustawowa rola jest ograniczona.

Przedsiębiorca zmierza natomiast do takiego ukształtowania sytuacji prawnej i faktycznej wspólników, (a w dalszej perspektywie dzierżawcy udziałów) aby z tytułu wykonywania usług, nie przysługiwało im prawo do świadczeń opieki zdrowotnej, jak również nie będą ponosili ciężarów publicznoprawnych w zakresie składki zdrowotnej. Wspólnicy zyskują zatem korzyści związane z rolą wspólników spółki osobowej, bez obciążeń właściwych tej spółce.

Z tych względów, w ocenie organu, natura zleconych czynności jest sprzeczna z art. 176 KSH, zaś ukształtowana w ten sposób rola wspólników nie licuje z naturą spółki kapitałowej.

Zgodnie z art. 353¹ KC strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Na skutek zmiany umowy spółki relacje spółki i wspólników nabrały walorów obligacyjnych. Zakres zobowiązań ciężących na wspólnikach ukształtował ich sytuację w sposób analogiczny do sytuacji wspólników spółki osobowej lub przedsiębiorców działających w ramach spółki cywilnej. Zakres i sposób ukształtowania zobowiązań wspólników wydaje się ponadto naruszać naturę spółki kapitałowej również z uwagi na okoliczność pełnienia przez wspólników potrójnej roli: członków zarządu, członków zgromadzenia wspólników, rzeczywistych wykonawców usług na rzecz spółki poprzez zastosowanie art. 176 KSH. W wyniku tego wspólnicy samodzielnie decydują o zakresie zleconych usług, dokonaniu weryfikacji i odbioru tych usług, a także wypłacie wynagrodzenia. Wszystko to z pominięciem kontroli wymaganej przy wykonywaniu umowy pomiędzy spółką a członkiem zarządu, o jakiej mowa w art. 210 KSH w tym zakresie.

Wobec tego w przypadku, gdyby klauzula z umowy spółki okazała się sprzeczna z naturą instytucji opisanej w art. 176 KSH, na zasadzie art. 2 KSH, art. 353¹ KC w zw. z art. 58 § 1 KC, należy rozważyć właściwą kwalifikację prawną stosunku prawnego pomiędzy wspólnikiem a spółką, o czym w dalszej części decyzji.

Abstrahując od kwestii sprzeczności omawianych klauzul z naturą spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, należy wskazać, co następuje.

W przypadku gdy stosunek prawny spełnia formalne przesłanki instytucji sformułowanej w art. 176 § 1 KSH należy przyjąć, iż relacje zachodzące między wspólnikiem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością a spółką należy kwalifikować jako *sui generis* umowę wzajemną, do której należy odpowiednio stosować przepisy Kodeksu cywilnego. Odnotowania wymaga bowiem okoliczność, że przepis art. 176 § 1 KSH nie stanowi samodzielnej i kompletnej regulacji stosunku prawnego pomiędzy spółką a wspólnikiem, ale zaledwie umocowanie do nałożenia na wspólnika zobowiązań innego rodzaju, niż kodeksowe. Do takiej czynności prawnej na zasadzie art. 2 KSH zastosowanie mają zatem właściwe przepisy Kodeksu cywilnego. Ostatni z przepisów stanowi, że w sprawach nieuregulowanych w KSH stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego. Jeżeli wymaga tego właściwość (natura) stosunku prawnego spółki handlowej, przepisy Kodeksu cywilnego stosuje się odpowiednio.

Z tych względów, w przypadku skutecznego nałożenia na współnika obowiązku, o jakim mowa w art. 176 § 1 KSH w pierwszej kolejności należy rozważyć, które przepisy Kodeksu cywilnego będą miały zastosowanie do wykonywania stosunku prawnego. Kodeks spółek handlowych nie reguluje bowiem zagadnienia powstania i ustania stosunków obligacyjnych, czy ich wykonywania, niewykonywania oraz nienależytego wykonywania. Kwestie te reguluje kompleksowo KC.

Jak podnosi się w orzecznictwie: „(...) przy ocenie prawnej umowy mieszanej nie można pomijać, że jako całość nie odpowiada ona żadnemu z nazwanych stosunków zobowiązaniowych. Do stosunków mieszanych łączących wyłącznie elementy różnych stosunków obligacyjnych nazwanych stosuje się przepisy dotyczące tych różnych stosunków. W takim wypadku wyróżnia się trzy metody oceny prawnej, są to: metoda absorpcji, kombinowania i metoda emancypacyjna.

Metoda absorpcji charakteryzuje się tym, że określone elementy w danym stosunku zobowiązaniowym mają charakter dominujący i absorbują inne elementy tego stosunku. Istotne znaczenie ma tutaj cel umowy określający jej istotę i on przesądza o kwalifikacji prawnej. Nie oznacza to jednakże bezwzględnego stosowania wszystkich przepisów dotyczących tzw. elementu głównego danego stosunku prawnego, gdyż dopuszcza się pewien margines dla ocen dostosowanych do elementów nie mających charakteru głównego. Oznacza to, że przy tej metodzie generalnie cały stosunek prawny mieszany zostaje zakwalifikowany według dominujących jego elementów przy jednoczesnym zastosowaniu w kwestiach szczególnych, co do tzw. ubocznych elementów tego stosunku, przepisów ich dotyczących.

Druga z metod tzw. kombinowana ma zastosowanie, gdy wszystkie elementy danego stosunku mieszane mają charakter równorzędny, wobec czego do każdego z nich stosuje się w całości odrębne, dla tego właśnie elementu odpowiednie przepisy.

Natomiast metoda emancypacyjna ma zastosowanie w razie stwierdzenia, że połączenie różnych elementów doprowadziło do wykształcenia się nowego typu nienazwanej umowy.

Żadna z tych metod nie ma wyłączności jej stosowania względem wszystkich stosunków mieszanych. U podstaw w danym wypadku tej lub innej metody rozstrzygające znaczenie należy przypisać układowi interesów w nawiązanym stosunku obligacyjnym z uwzględnieniem w szczególności zgodnego zamiaru stron, celu powołania do życia określonego stosunku prawnego.” (vide - Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 27 października 2007 r., I ACa 400/07).

W przedstawionym przez Przedsiębiorcę stanie faktycznym przedmiotem świadczenia wspólników pozostają czynności starannego działania. Natura opisanych czynności odpowiada przedmiotowi umowy o świadczenie usług. Jak wynika z art. 750 KC, do umów o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami, stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu.

Przepisy dotyczące umowy zlecenia mają zatem zastosowanie w każdym przypadku, gdy przedmiotem czynności prawnej są usługi, które nie są wyczerpująco uregulowane innymi przepisami.

Jak wskazuje się w doktrynie: „(...) Kwalifikacji w ramach art. 750 k.c. podlegają zarówno te umowy, których przedmiotem jest jednorazowe świadczenie usługi, cykliczne świadczenie usług, jak również umowy o stałe świadczenie usług. Nie ma znaczenia, czy mamy do czynienia ze świadczeniem jednorazowym, czy z ciągłym.” (M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny. Tom III. Komentarz. Art. 627–1088. Wyd. 3, Warszawa 2022).

W świetle orzecznictwa: „(...) Przepis art. 750 k.c. dotyczy, co do zasady, takich umów o świadczenie usług, których przedmiotem jest dokonywanie czynności faktycznych lub czynności faktycznych i prawnych.” (jak wskazuje SN w wyr. z 5.12.2013 r., V CSK 30/13).

W ocenie Sądu Najwyższego przepisy o zleceniu mogą być stosowane na zasadzie art. 750 KC do nienazwanych umów o świadczenie usług w wypadku braku podstaw do analogicznego stosowania do nich przepisów normujących umowy nazwane (wyr. SN z 28.10.1999 r., II CKN 530/98).

Podsumowując niniejszy wątek należy wskazać, że przepis art. 176 § 1 KSH nie reguluje relacji pomiędzy akcjonariuszem a spółką w sposób kompleksowy. Nie czyni tego również żaden inny przepis Kodeksu spółek handlowych. Natomiast w art. 2 KSH ustawodawca nakazał odpowiednie stosowanie przepisów KC, jeżeli wymaga tego właściwość (natura) stosunku prawnego spółki handlowej (w tym stosunku pomiędzy spółką a akcjonariuszami). Wobec wzajemnego charakteru stosunku obligacyjnego ustanowionego na podstawie art. 176 § 1 KSH, należy do niego zastosować przepisy o jednym z uregulowanych w Kodeksie cywilnym typów umów nazwanych. Powyższe jest konieczne w szczególności celem ustalenia reguł wykonywania umowy wzajemnej oraz skutków jej niewykonania lub nienależytego wykonania.

Przedstawione w stanie faktycznym elementy przedmiotowo-istotne (*essentialia negotii*) powtarzających się świadczeń niepieniężnych (w tym w szczególności przedmiot całej czynności, opisaney jako odpłatne czynności starannego działania), nakazują przyjąć kwalifikację

prawną z art. 750 KC Przepis ten ma bowiem zastosowanie do każdej umowy wzajemnej, która nie jest uregulowana innymi przepisami.

Powyższe potwierdza brak odpowiedzialności przed osobami trzecimi (klientami Przedsiębiorcy), odpowiedzialności za staranne działanie (brak odpowiedzialności za rezultat), brak regulacji w zakresie czasu, miejsca i osobistego wykonywania usługi.

Z tych względów do opisanej we wniosku umowy wzajemnej pomiędzy wspólnikiem a spółką z ograniczoną odpowiedzialnością zastosowanie będą miały przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące zlecenia.

Jednocześnie należy podnieść, że jednym z bardziej powszechnych tytułów do objęcia obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym jest wykonywanie pracy na podstawie: umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące zlecenia (art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. e ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej).

Odnotowania wymaga również fakt, że zgodnie z wolą ustawodawcy tytułem do objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym nie są wyłącznie umowy zlecenia sensu stricto, ale wszystkie umowy, do których zastosowanie mają przepisy dotyczące zlecenia, tj. umowy usługowe. Na gruncie art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. e ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej, tytułem do objęcia obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym nie jest zatem wyłącznie umowa zlecenia albo umowa świadczenia usług, ale każda umowa nienazwana lub umowa o charakterze mieszanym, do której zastosowanie mają przepisy o zleceniu. Uwzględniając fakt, iż przepis art. 176 § 1 KSH nie stanowi samodzielnej regulacji opisującej całość zagadnienia stosunków prawnych między akcjonariuszem a spółką, a tym samym wymaga zastosowania przepisów dotyczących jednego z typów umów opisanych w Kodeksie cywilnym, należy stanąć na stanowisku, że w opisanym stanie faktycznym do stosunku prawnego będą miały zastosowanie przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące zlecenia.

Wobec tego wspólnik będzie podlegał obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego jako osoba spełniająca warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi lub ubezpieczeniem społecznym rolników, która wykonuje pracę na podstawie umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące zlecenia (art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. e ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej).

Odnosząc powyższe rozważania do zagadnienia dotyczącego dzierżawy udziałów obciążonych powtarzającymi się świadczeniami niepieniężnymi, należy wskazać, co następuje.

Obowiązek powtarzających się świadczeń niepieniężnych pozostaje w związku z zamierzonym i wspólnym celem, dla którego wspólnicy utworzyli spółkę i składa się na treść stosunku uczestnictwa w spółce. Obowiązek ten związany jest z udziałem a nie z osobą wspólnika, w konsekwencji przechodzi na nabywcę udziału (Z. Jara (red.), Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Wyd. 3, Warszawa 2020).

Zgodnie z art. 693 § 1 KC przez umowę dzierżawy wydierżawiający zobowiązuje się oddać dzierżawcy rzecz do używania i pobierania pożytków przez czas oznaczony lub nieoznaczony, a dzierżawca zobowiązuje się płacić wydierżawiającemu umówiony czynsz. Przepis art. 709 KC stanowi natomiast, że przepisy o dzierżawie rzeczy stosuje się odpowiednio do dzierżawy praw. Udział w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością to jednostka uczestnictwa wspólnika w spółce. Jest to niematerialne prawo, z którym wiążą się uprawnienia i obowiązki wspólnika w stosunku do spółki. W konsekwencji udziały w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością jako prawa niematerialne podlegają dzierżawie.

W związku z powyższym dzierżawca udziałów obciążonych powtarzającymi się świadczeniami niepieniężnymi będzie zobowiązany do wykonywania tych świadczeń na rzecz Spółki. W konsekwencji wszystkie kwestie związane z wykonywaniem przez wspólnika powtarzających się świadczeń niepieniężnych – zgodnie z art. 176 KSH, odnoszą się również do dzierżawcy udziałów obciążonych tą instytucją.

Nieprawidłowe pozostaje zatem stanowisko Przedsiębiorcy w zakresie niepodlegania obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu przez dzierżawcę udziałów z tytułu wykonywania powtarzających się świadczeń niepieniężnych.

Relacja pomiędzy wspólnikiem a spółką stanowi umowę wzajemną, której źródłem jest umowa spółki. Tego rodzaju zobowiązania nie można uznać za typowe zobowiązanie struktury korporacyjno-kapitałowej, ponieważ dominują w nim elementy obligacyjne, dla których wykonania – w myśl art. 2 KSH – konieczne jest stosowanie przepisów Kodeksu cywilnego o zobowiązaniach wzajemnych. Umowa spółki zawiera zatem oświadczenia woli, które podlegają wykładni zgodnej z regułami określonymi w art. 65 KC, w granicach zasad sformułowanych w art. 353¹ KC. Wobec tego ustalenie rzeczywistej natury prawnej zobowiązania ustanowionego w statucie spółki może nastąpić dopiero po ustaleniu: okoliczności, w których strony złożyły oświadczenia woli, zasad współżycia społecznego, ustalonych zwyczajów, zgodnego zamiaru stron, celu umowy, a także sposobu jej realizacji. W związku z powyższym sposób realizacji przez strony opisywanego stosunku obligacyjnego może wpłynąć na kwalifikację prawną czynności

prawnej, a w konsekwencji ocenę co do podlegania z jej tytułu obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu tak współlnika jak i dzierżawcy udziałów.

Biorąc powyższe pod uwagę, należało stwierdzić jak na wstępie.

Pouczenie

Od niniejszej decyzji Stronie przysługuje:

- 1) na podstawie art. 34 ust. 5 Prawa przedsiębiorców w zw. z art. 127 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r.- Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 773, z późn. zm.), zwanej dalej „k.p.a.”, prawo wniesienia do Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia ul. Rakowiecka 26/30, 02-528 Warszawa, w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji, wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy albo
- 2) na podstawie art. 127a k.p.a. w zw. z art. 127 § 3 k.p.a., prawo zrzeczenia się prawa wniesienia do Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy. Oświadczenie o zrzeczeniu należy złożyć do Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji. Z dniem doręczenia Prezesowi Narodowego Funduszu Zdrowia oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, decyzja staje się ostateczna i prawomocna, albo
- 3) na podstawie art. 52 § 3, art. 53 § 1 i art. 54 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2023 r. poz. 259) prawo wniesienia skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, z pominięciem wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy. Skargę wnosi się za pośrednictwem Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia ul. Rakowiecka 26/30, 02-528 Warszawa, w terminie trzydziestu dni od dnia doręczenia rozstrzygnięcia.

Na podstawie art. 214, art. 219 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi oraz na podstawie § 2 ust. 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2003 r. w sprawie wysokości oraz szczegółowych zasad pobierania wpisu w postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2021 r. poz. 535) strona jest zobowiązana uiścić wpis stały od skargi w wysokości 200 złotych.

Na podstawie art. 243 ustawy Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi strona, która spełnia ku temu przesłanki, może ubiegać się o przyznanie prawa pomocy.